

Recht op een menswaardige behandeling

De Gemeenschapsinstellingen

Chris Smolders – stafmedewerker hoofdbestuur GI

Patrick Defoor – algemeen directeur GI De Zande

Geert Bots – pedagogisch directeur GI De Kempen – De Markt

jongere welzijn
JONG LEVEN RICHTING GEVEN

Inhoud

1. De Gemeenschapsinstellingen: een korte introductie
2. Recht op een menswaardige behandeling
3. Sanctie – en agressiebeleid

1

De Gemeenschapsinstelling

Beveiligde opvang vanuit een pedagogisch kader: een korte introductie.

Vier Instellingen

GI De
Grubbe
Everberg

VDC
Tongeren

Afdeling GI-
hoofdbestuur

GI De
Kempen -
Mol:
De Markt |
De Hutten

GI De
Zande:
Ruisselede |
Beernem

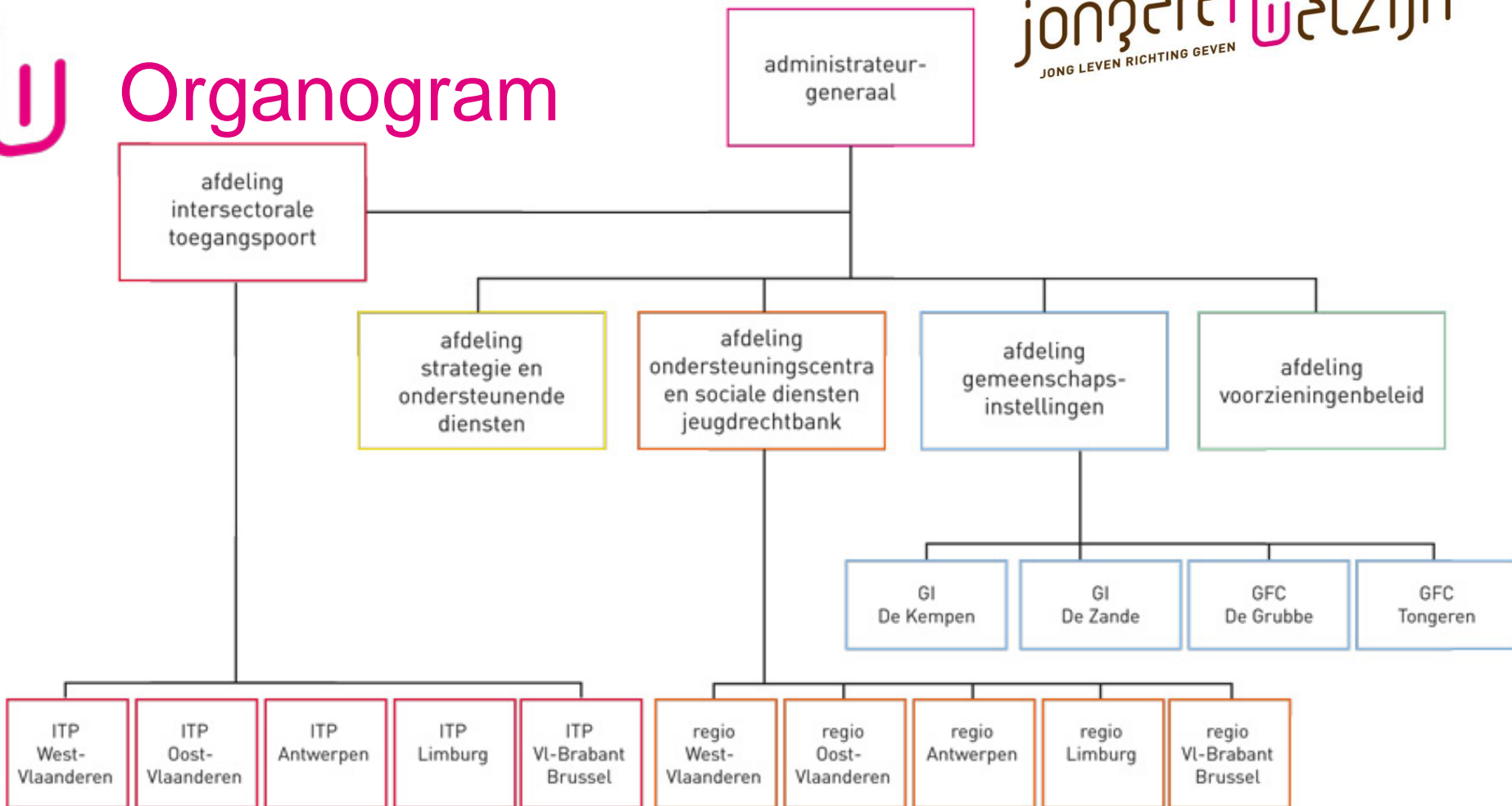

Één missie...

“Binnen een geïntegreerd welzijnsbeleid staan we garant om jongeren voor wie vrijheidsinperking en een structurerend aanbod noodzakelijk is, regionaal een kwaliteitsvolle, pedagogische en subsidiaire hulpverlening te bieden om hen een beter toekomstperspectief te geven in de samenleving.”

Organogram

Eigenheid

- ⌚ Duidelijke doelgroep: MOF – ernstige VOS met nood aan gesloten en beveiligde opvang (voor de jongere of voor de maatschappelijke veiligheid): vaak complexe en chronische problematieken
- ⌚ Niet vrij toegankelijk: Enkel jongeren via de jeugdrechtbank (gedwongen hulpverlening)
 - ⌚ Open GI: jongeren vanaf 12 jaar
 - ⌚ Gesloten GI: jongeren vanaf 14 jaar
- ⌚ Rechtstreekse en onmiddellijke opnameplicht
- ⌚ Opbouwende trajecten van gesloten naar open, binnen naar buiten en uitsluiten naar insluiten,

Aanbod

- ↳ Modulaire programma's op maat van de jongere:
 - ↳ Kortdurende oriëntatie
 - ↳ Herstelgerichte Time-Out
 - ↳ Observatie
 - ↳ Begeleiding (open, gesloten, +)
 - ↳ Behandeling
 - ↳ GRT
- ↳ Interne school ifv waarborgen schools traject
- ↳ **Omkadering:** begeleiders, leerkrachten, PST, therapeuten, verpleegkundigen, logistieke medewerkers, directie, mobiel psychiatrisch outreachteam

Een pedagogische aanpak

↳ GI's werken aan:

- ↳ opvoeding
- ↳ verantwoordelijkheidszin
- ↳ resocialisatie
- ↳ bescherming van de maatschappij

↳ Pedagogisch aanbod: de jongere staat centraal

- ↳ structureel en individueel
- ↳ Model van Patterson
- ↳ Participatieve basishouding
- ↳ Proces van handelingsplannen

Kernwoorden

2

Recht op een menswaardige behandeling

Niet enkel gedurende een sanctie, maar omwille van het gesloten karakter gedurende het volledige verblijf in een GI.

Recht op een menswaardige behandeling

De jeugdhulp in Vlaanderen heeft veel aandacht voor de rechtsbescherming van kinderen en jongeren.

Dat is niet anders voor de gemeenschapsinstellingen die een context kennen van vrijheidsbeneming en beveiliging.

Dat vraagt dan ook een verhoogde aandacht voor de rechtspositie van jongeren in deze instellingen, terwijl ze werken rond opvoeding, verantwoordelijkheidszin, resocialisatie en bescherming van de maatschappij.

U Recht op een menswaardige behandeling

- U Beperkt wetgevend kader
- U Wel veel richtlijnen en aanbevelingen, zowel nationaal als internationaal voor rechtswaarborgen voor jongeren in detentie
- U Schadebeperkingsbeginsel: hoe meer je ingrijpt in het leven van iemand, hoe groter de behoefte aan rechtswaarborgen
- U Altijd vanuit een rechterlijke maatregel!

Recht op een menswaardige behandeling

De gemeenschapsinstellingen moeten de rechtspositie van jongeren verzoenen met een traject dat, zeker bij aanvang, sterk inzet op het herstellen van de veiligheid rond de jongere, het inperken van deviante omgevingsinvloeden en het opnieuw beheersbaar maken van gedrag waarbij de rechten van anderen of de sociale normen en waarden worden geschonden. Dat gebeurt door een doorgedreven en institutioneel omkaderde begrenzing. Deze doorbreekt veelal de negatieve spiraal waarin de jongere en zijn context verwickeld zaten.

Anderzijds kan de dynamiek van de cliënt stagneren wanneer de instelling alles overneemt en de cliënt machteloos moet toezien. Daarom zijn betrokkenheid en zeggingskracht van jongeren en hun ouders belangrijk, bv. door actief in dialoog te gaan en door te luisteren naar hun bezorgdheden, naar hun visie op de eigen leefsituatie enz. Dat moet ertoe leiden dat jongeren en hun ouders hun verantwoordelijkheid terug opnemen, de kans krijgen nieuwe keuzes te maken en hiermee vanuit de begrensde en veilige residentie stapsgewijs kunnen experimenteren.

U Recht op een menswaardige behandeling

- U We waarborgen het recht op een menswaardige behandeling gedurende het hele verblijf van een jongere in een instelling met een gesloten karakter.
- U Een uitgewerkt huishoudelijk reglement
- U Pedagogische benadering staat centraal: opvoeders en leerkrachten in plaats van cipers, leefgroep- en dagprogramma's in plaats van 24/7 opsluiting
- U Individuele kamers en duidelijke afspraken voor jongeren en hun context
- U Aanbod voorziet in de primaire en de secundaire behoeften van elke jongere

U Recht op een menswaardige behandeling

- U Veel uniforme documenten en richtlijnen om processen te sturen:
 - U Huishoudelijk reglement
 - U Omschreven procedures
 - U Klachtrecht
 - U in ontwikkeling: een kwaliteitshandboek

U Recht op een menswaardige behandeling

- U GI's zijn onderhevig aan inspectiediensten die toezien op onder andere het naleven van het decreet rechtspositie van minderjarigen:
 - U Zorginspectie
 - U Onderwijsinspectie
 - U Europees Comité ter Voorkoming van Foltering
 - U Kinderrechtencommissariaat en het Vlaams Parlement

Een waaier aan mogelijkheden

- Verbale en schriftelijke waarschuwing
- Korte kamertime-out
- Interne time-out
- Afzondering
- Isolatie
- Gedragscontract
- Individueel handelingsplan
- ...

Een agressiebeleid

⌚ Een uitgewerkt beleid op 4 niveau's:

- ⌚ Preventie van agressie
- ⌚ Omgaan met agressie
- ⌚ Opvang, nazorg en herstel
- ⌚ Opvolging en registratie

⌚ Preventie:

- ⌚ Opleidingen voor personeel (Life Space Crisis Intervention(LSCI), omgaan met weerstand,...)
- ⌚ Trainingen voor jongeren (impulscontrole- en agressieregulerend aanbod)
- ⌚ Structuren en systemen

Een agressiebeleid

↳ **Omgaan met agressie:**

- ↳ Aangeleerde technieken voor veilige immobilisatie
- ↳ Verbale technieken

↳ **Opvang, nazorg en herstel:**

- ↳ Opvang door collega's
- ↳ Mogelijkheid tot opvang door externe dienst
- ↳ Herstelgesprekken

↳ **Opvolging en registratie:**

- ↳ DOMINO

In bijzonder: de isolatie

Isolatie –als meest ingrijpende maatregel– is een beveiligings- en medisch-therapeutische maatregel buiten het pedagogisch optreden, wanneer het gedrag van de jongere risico's inhoudt voor de eigen fysieke integriteit of die van anderen, of wanneer het gedrag materiaalvernietigend werkt.

Het is een ultimatum remedium voor wanneer alle alternatieven gefaald hebben.

In bijzonder: de isolatie

Strikte procedure en strikte richtlijnen:

- ⌚ Beslissing door een hoger leidinggevende die een coördinerende rol opneemt
- ⌚ Overbrenging naar een isolatieruimte met een gestandaardiseerde, schadevermijdende procedure die iedere begeleider wordt aangeleerd wanneer noodzakelijk
- ⌚ Veilige omgeving: veilige cellen, aangepaste kledij, cameratoezicht,... Een minimaal aanbod blijft behouden
- ⌚ Registratie in een centraal computersysteem (DOMINO) met permanente opvolging
- ⌚ Wanneer veiligheidsinschatting niet langer nodig is, stopt de isolatie. Dit wordt continu gemonitord, vaak volstaan enkele uren. Eventueel volgt na de isolatie nog een fase van afzondering alvorens een terugkeer naar het normale regime nodig is.
- ⌚ Indien de isolatie uitzonderlijk langer dan 5 dagen zou duren, dient het hoofdbestuur van de GI in Brussel hiervoor expliciet een akkoord te geven en wordt automatisch een melding hiervan overgemaakt aan de kinderrechtencommissaris.

